

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 25 au 29 décembre 2022

Souguia n° 77

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Gramma (3)

Gramma et Meleket Mahchevet

Cette semaine nous continuons la Souguia de Grama en nous penchant sur 3 points : Grama est-il permis dans des Melakhot Miderabanan ? Grama est-il permis aussi dans une situation de Psik Recheh ? Comment le Din de Melekheth Mahchevet limite-t-il la permission de Grama dans Shabbat (comme on constate que « Zoreh », vanner, est considéré comme une Melakha alors que l'action s'effectue principalement grâce au vent ...) ?

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ויתבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמתי חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמתי חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Programme du dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de

Avraham ben Lona

1. Grama dans les Melakhot Miderabanan

Selon ceux qui interdisent Grama Miderabanan, il y a lieu de savoir s'ils sont rigoureux aussi dans les Melakhot Derabanan. S'ils sont permissifs, il faudra alors expliquer pourquoi dans Kibouy cela reste interdit (hors cas de perte) même lorsqu'il s'agit d'une Melakha Chééina Tsrikha légoufah qui n'est que Miderabanan. Etudier l'avis du Mahatsit Hachekel (ainsi que le Minhag Chlomo à la fin de la H'overet).

<p><u>מגן אברהם סימן רסה ס"ק א</u> ויתחייב משום מכבה. היינו להרמב"ם שפסק כר"י דאמר מלאכה שא"צ לגופה חייב עליה ועסי' רע"ח (מ"מ פי"ב) ומ"מ אף לר"ש אסור ע' בתוס' סוף כירה: <u>שם ס"ק ב</u> ואף על גב ד"א דוקא במקום פסידא כמ"ש סי' של"ד סכ"ב מ"מ דעתי נוטה להתיר</p>	<p><u>שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רסה סעיף א</u> אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן ע"פ הנר כדי שיהא נוטף בתוכו, גזירה שמא יסתפק ממנו ויתחייב משום מכבה; ואם חברו לו בסיד או בחרסית, מותר דכיון שהוא כלי אחד בדיל מיניה משום איסור שבת.</p>
--	--

מחצית השקל אורח חיים סימן רסה ס"ק א
ע"י בתוספות סוף כירה. ר"ל, דלא תקשי למה באמת לרבי שמעון אסור ליתן תחת הנר משום שמא יסתפק והוי מכבה, הא כיבוי גופה לרבי שמעון אינו אלא איסור דרבנן, והוי גזרה לגזרה, ועל זה כתב לעיין בתוספות ויתיישב, שכתבו על דין המבואר בסימן זה סעיף ד' ולא יתן לתוכה מים, וכתבו התוספות הטעם כמו שכתב מ"א ס"ק ח' דגזרינן שיתחיל ליתן כו' וקודם גמר הנתינה יפלו ומכבה בידיים כו'. וכתבו התוספות וז"ל, ואף על גב דבאותו כיבוי אין בו חיוב חטאת לרבי שמעון, דמלאכה שאינה צריכה לגופה היא, החמירו אטו כיבוי דהוי חיוב חטאת. ואף על גב דהוי גזירה לגזירה, קים להו לרבנן דהכא שייך למגזר טפי, עכ"ל. וסבירא ליה דלאו דוקא בנתינת מים הנ"ל, אלא בכל עניני כיבוי יש לגזור גזרה לגזרה, או משום דמכבה קיל בעיני אדם או טעם אחר. ועיין מה שכתב[תי] לעיל בסימן רס"ד במ"א ס"ק י"א. וכן צריך לומר בסימן רס"ד סעיף ג' דאוסר להדליק בצרי שמא יסתפק ויתחייב משום מכבה:

שם אורח חיים סימן רסה ס"ק ב
ואף על גב דיש אומרים כו' מכל מקום דעתי נוטה להתיר. דניהו דבגרם כיבוי דעיקרו מן התורה יש להחמיר, מכל מקום בגרם ביטול כלי מהיכנו, דעיקרו מדרבנן, יש להקל אפילו שלא במקום פסידא:

2. La limite de Meleket Mahchevet dans les cas de Grama

La Guemarra selon Rav Achi dit que bien que la Melakha de Zoreh (vanner) soit un cas de Grama, elle reste interdite à cause du principe de Meleket Mahchevet, alors que dans un cas similaire dans les Dinim de Nezikim, on préserverait la permission de Grama. On trouve des courants de Poskim pour définir cette limite. Cette question revient à savoir si Grama est permis pendant Shabbat même lorsque la Melakha est faite de sa façon courante (Zoreh serait alors une exception). La permission d'éteindre le feu en plaçant une barrière de cruches est-elle due au fait que c'est une façon non courante d'éteindre un feu ?

נ"ט: הכונס פרק ששי בבא קמא
מתני' ט"השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמים השלח ביד פקח הפקח חייב ואחד הביא את האור ואחד הביא את העצים המביא את העצים חייב ואחד הביא את העצים ואחד הביא את האור המביא את האור חייב בא אחר וליבה המלכה חייב ליבתה הרוח כולן פטורין:

ס. הכונס פרק ששי בבא קמא

לבתה הרוח כולן פטורין: ת"ר ליבה ולבתה הרוח אם יש בלבויו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור אמאי ליהוי כזורה ורוח מסייעתו אמר אביי הכא במאי עסקינן כגון שליבה מצד אחד ולבתו הרוח מצד אחר רבא אמר כגון שליבה ברוח מצויה ולבתו הרוח ברוח שאינה מצויה ר' זירא אמר כגון דצמרה צמורי רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא בעלמא הוא וגרמא בנוקין פטור: **מתני'**

רש"י
מלאכס מחשבת. נתקיימה מחשבתו
 דניחא ליה צרוח מסייעתו: **מתני'**

Les mots du jour à apprendre :

Je mangerai	אִיכּוּל
Est rentré	אִיכְנָיִף
Humiliée	אִיכְנָעָא

Programme du lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de

Avraham ben Lona

1. Avis du Roch

Le Roch écrit que le H'youv de Zoreh est dû au fait que la façon principale de vanner est en utilisant le vent. Comment comprenez-vous son avis ? Quel sera le Din dans les autres Melakhot de Shabbat si elles sont faites par Grama ? Voir l'avis du Ah'i'ezer ainsi que du Iglei tal rapporté plus loin.

רא"ש מסכת בבא קמא פרק ו סימן יא

ואם אין בליבויו כדי ללבות וגם לא ברוח כדי ללבות ונצטרפו יחד וליבו פטור. ולא אמרינן [אף על פי] שסייעו הרוח בעשיית האש הוי כאילו הוא עשהו לבדו מידי דהוה אזורה ורוח מסייעתו דחשבי' ליה כאילו עשה המלאכה לבדו. דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורה אף על פי דלא הוי אלא גרמא בעלמא בהכי חייבה תורה כיון דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח. אבל הכא גרמא בעלמא וגרמא בנוקין פטור:

שו"ת אחיעזר חלק ג סימן ס

[...] אולם הרא"ש בב"ק ס' שם כ' דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורה, אף על פי דלא הוי אלא גרמא בעלמא בהכי חייבה תורה כיון דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח, מבואר דדוקא בזורה שעיקר עשייתה כן, אבל לא בשאר מלאכות [...].

2. Avis du Rambam – Rachi et Rabbenou H'ananael

Le Rambam rend Hayav Tsédah quelqu'un qui utilise un chien de chasse pour capturer un animal. Comment le Cha'ar Hatsyoum du H'afets H'aïm comprend-il cet avis ? Revoir les paroles de Rachi sur la Guemarra ainsi que celles de Rabbenou Hannanaël. Comment le Iglei Tal compare-t-il le Rambam et le Roch ?

רמב"ם הלכות שבת פרק י הלכה כב

המשלח כלבים כדי שיצודו צבאים וארנבים וכיוצא בהן וברח הצבי מפני הכלב והיה הוא רודף אחר הצבי או שעמד בפניו והבהילו עד שהגיע הכלב ותפשו הרי זה תולדת הצד וחייב, וכן העושה כדרך הזו בעופות.

רבינו חננאל מסכת שבת דף קכ עמוד ב

רב אשי אמר היכא אמרינן זורה ורוח מסייעתו לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. אבל הכא גרמא בעלמא היא וגרמא בנזקין פטור. ש"מ דכיון דמשוי אורחא אפי' לרוח מצויה ללבות ומחשב לכן אסור בשבת דהיינו מלאכת מחשבת:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת

סימן שטז סעיף ב
הוא צידה - היינו [יא] אם לא עשה בעצמו מעשה כלל רק במה ששיסה את הכלב והכלב תפסו הוי רק צידה מדרבנן ואם עשה בעצמו ג"כ מעשה לזה כגון שברח הצבי מן הכלב [יב] והיה עיף ויגע והיה הוא רודף אחריו והשיגו הכלב עי"ז הוי צידה גמורה ואפילו אם רק עמד בפניו והבהילו עד שהגיע הכלב ותפסו הוי ג"כ תולדה דצידה ומיחייב [יג] שכן דרך הציידים:

צד צבי ישן או סומא, חייב; חיגר או חולה או זקן, פטור. הגה: המשסה כלב אחר חיה בשבת, הוי צידה (כלבו); וי"א אף בחול אסור לצוד בכלבים, משום מושב לצים (תהילים א, א) (א"ז).

שער הציון סימן שטז ס"ק יג

(יג) הוספתי סברא זו, דאי לאו הכי תקשי על הרמב"ם למה מחייב בעומד בפניו והבהילו, לו יהי שהיה אדם צודה הצבי והוא הבהילו, בודאי לא היה הוא מחייב משום צידה בעבור שעמד והבהילו להצבי, ואינו רק מסייע לצידת חברו, וגרע מזה אינו יכול וזה אינו יכול, דשם עושה עצם המלאכה, מה שאין כן הכא דהוא רק גרמא לזה, ואפילו ברודף אפשר דפטור, אבל בסברתי ניחא קצת, ועיין בבא קמא דף ס' לענין זורה:

אגלי טל מלאכת חורש אות א

א החורש כיצד [א] אחד החורש בבקרים או בשאר בהמות [ב] ואחד החופר ואחד העושה חריץ בקרקע הראוי לזריעה [ג] ואחד החורש אחר הזריעה כדי לכסות את הזרע הרי זה אב מלאכת חורש וחייב:

אגלי טל ביאורים מלאכת חורש אות ג

[ג] (ב) [...] דהנה לקמן ס"ק י"א הבאנו דעת הרמב"ם [פ"י הכ"ב] דהמשלח כלבים שיצודו ועמד הוא בפני הצייד והבהילו עד שתפשו הכלב חייב. וכתבנו דהרמב"ם למד זה מחורש ע"י בהמה דמפורש בש"ס מכות הנ"ל גבי יש חורש תלם אחד וכו' החורש בשור וחמור ביום טוב. הרי מפורש דחרישה ע"י בהמה חייב. והטעם הואיל ואין

הבהמה הי' יכולה לחרוש אם לא שאחז המחרשה ודוחפו לארץ. והוי זה אינו יכול וזה אינו יכול דחייב. כמו שכתבנו בסק"א באריכות וה"נ במשלח כלבים וכו':

(ג) אך נראה לי דפסק זה במחלוקת שנוי' דלדעת הרא"ש ב"ק ס'. גבי זורה ורוח מסייעתו דחייב ומפורש בש"ס שם משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה. והוסיף הרא"ש הואיל ועיקר מלאכה זו כך נעשית ע"ש. כן יש לומר דדווקא בחורש משום דעיקר חרישה נעשית ע"י בהמה. חשבינן לי' מעשיו משום מלאכת מחשבת. אבל לא במשלח כלבים. ולא נדמנה לזה אינו יכול וזה אינו יכול. דחרישה הוא בכח הבהמה לבד. והצידה הוא בכח הכלב לבד. אך שאלמלא האדם לא היתה הבהמה יכולה לחרוש. ולא הכלב לצוד. ואף דמפורש בש"ס מכות הנ"ל בחורש ע"י בהמתו ובהדי דזרע מחפה חייב גם משום זורע. אף דעיקר זריעה אינה נעשית ע"י בהמה. מ"מ יש לומר דמשום מיגו אתינן עלה. דמיגו דחשבינן לי' מעשיו לגבי חורש חשבינן לי' מעשיו לגבי זורע. וכה"ג בש"ס כהנה רבות:

Les mots du jour à apprendre :

Ont été humiliés	אִי־נָעַן
Se couvrir	אִי־סָוֵר
S'est couvert	אִי־סִי

Programme du mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de Avraham ben Lona

3. Avis du Even Haozer

Comment comprenez-vous que le Even Haozer permette à quelqu'un qui est intéressé de couper des plantes, d'y envoyer son animal pour qu'il les mange ? Quel est l'avis du Zer'a Emeth ? Peut-on trouver une preuve à cet avis dans le Yeroushalmi ? (les caractères en petits sont optionnels)

אבן העוֹזֵר אורח חיים סימן שכח סעיף מח

[מג"א ס"ק נ"ג]. [אפילו אין מהדקו הוי מלאכה וכו']. להעמיד בשבת עלוקה שקורין פייאפקו ולמצוץ דם באדם הוא איסור תורה. וראיתו מהא דהשיך בו נחש דסנהדרין דף ע"ח [ע"א] דמחייב (רבי מאיר) [רבי יהודה] והוי כאילו תוקע סכין בבטנו, ואפילו רבנן לא פטרי אלא דסבירא להו ארס מעצמו מקיא ע"ש. והנה מראיה זו שהביא יש ראייה להיפך דליכא איסור תורה. דהא התוספות פרק כיצד הרגל [בבא קמא] דף כ"ג [ע"א ד"ה תפשוט] [כתבו] שיסה בו נחש היינו שנטל את יד חבירו ותחב לתוך פי הנחש לכולי עלמא פטור, כי פליגי בהשיך את הנחש פירוש שדחק שיני הנחש תוך בשר חבירו, מר סבר ארס בין שיניו עומד והוי כמו שהרגו בידים, ומר סבר מעצמו מקיא ע"ש. הרי מבואר דבעלוקה הנ"ל לכולי עלמא לא עביד כלום. ותו נ"ל ראייה לכאורה מהא דקיימא לן לעיל סימן שכ"ד [סעיף יג] מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים מחוברים בשבת ובהמתו תולשת מהקרקע אפילו הכי מותר. מיהו אם העלוקה שלו, אסור משום שבייתת בהמתו, דהא כתבו התוספות סוף פרק הפרה [שם נה, א] ד"ה המנהיג וכו', דילפינן במלאכת שבייתת בהמתו מהרבעת כלאים לאסור דגים משום שבייתת בהמתו בשבת ע"ש. ודוקא להעמיד בהמתו על גבי מחובר רחמנא שריא בהדיא כמו שכתבו התוספות [שבת] דף קכ"ב [ע"א ד"ה מעמיד] דכתיב למען ינוח בהמתך [שמות כג, יב] ואין זה נייח אלא צער לבהמה אם לא תאכל ע"ש, אבל לעלוקה לית ליה צער אם לא יעמידנה.

אך דנראה לעניות דעתי מטעם אחר דלהעמיד עלוקה אסור מן התורה, משום דקשיא לי אהא דאמרו [שם] מעמיד אדם בהמתו על גבי עשבים בשבת, והא קיימא לן בחושן משפט סימן שצ"ד סעיף ג' העמיד בהמת חבירו

על גבי קמת חבירו אפילו ברשות הרבים חייב נזק שלם דהוי מזיק בידים, וכיון דלענין היזק מקרי מזיק בידים ולא גרמא, א"כ אמאי שרי לעשות כן בשבת. ואין לחלק בין לענין נזיקין ובין לענין מלאכה, דהא אבן איפכא שמעינן והוא בש"ס [בבא קמא] פרק הכונס דף ס' [ע"א] גבי אש שאין יכול להבעיר מעצמו ורוח הבעירתו פטור, ופריך מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו דחייב בשבת, ומשני רב אשי שם הני מילי לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה, אבל הכא גרמא בעלמא, והכי קיימא לן כרב אשי [עיין ש"ך חו"מ סימן תיח ס"ק ד] ועל כן קיימא לן בחושן משפט סימן קנ"ה סעיף ל"ד בזורה גורנו ורוח מוליך המוץ ומזיק חבירו, פטור, שהרוח הוא שהולך ע"ש. הרי אף דלענין היזק פטור אפילו הכי בשבת הוי מלאכה לחיוב, וא"כ בהעמיד בהמת חבירו על גבי קמת חבירו דחייב לענין היזק כמזיק בידים, קל וחומר דלהוי מלאכה בשבת. ועל כרחק צ"ל דלענין נזיקין הכל תלוי אי ברי הזיקא אי לא, לכן בהעמיד בהמתו על גבי קמת חבירו חייב משום דברי הזיקא, ובזורה ורוח מסייעתו פטור, אבל בשבת הכל תלוי במלאכת מחשבת, על כן בזורה ורוח מסייעתו דמחשבתו לברר מתוכו הפסולת ונעשית מחשבתו, אף שהרוח מסייעתו חייב דהא נעשית המלאכה על ידו, אבל בהעמיד בהמתו על גבי מחובר דאין כוונתו ומחשבתו על שום מלאכה רק שבהמתו תאכל ותמלא כריסה ואין מחשבתו על המלאכה כלל, לכן פטור, כיון דהוא אין עושה כלום וגם מחשבתו לא היה על המלאכה כלל. ולפ"ז נתברר בעלוקה פייאפקו **דעיקר מחשבתו שהעמידה כדי שתעשה חבורה באדם ושתמצוץ דמו דמלאכה גמורה היא כדאיתא פרק רבי אליעזר דמילה [שבת קלג, ב.], שפיר נלמד בקל וחומר מזורה ורוח מסייעתו דפטורה במזקין ואפילו הכי חייב בשבת קל וחומר לעלוקה דבכהאי גוונא ודאי חייב בניזקין, כמו מעמיד בהמה על גבי קמת חבירו דהוי כמזיק בידים כמו שכתבתי מכל שכן דהוי מלאכה בשבת.**

זרע שזות אי"ח סי' מ"ד להל' שבת סי' של"ד אמת נב

הדע דע"כ לחלק בין דהרי ממקומו גופיה הוא מוכרע דהיינו מסובניא דשבת דף ק"כ הנ"ל דהא ס"ס לציל סמוך ונראה גרסי' אר"י פותח ארס דלת כנגד המדור' כשבת לייט עלה אב"י כחאי עסקינן אינ"חא כרוח מצוייה ת"ט דמאן דאסר פירש"י דהא אין דרך להכעיר כרוח מצוייה' ולא פסיק רישיה הוא ואי כרוח שאינה מצוייה ת"ט דמאן דארי ומשני לצולס כרוח מצוייה חר סכר גודינן אטו רוח שאינה מצוייה ומר סכר לא גודינן ע"כ הרי דברות שאינה מצוייה דהוי פסיק רישיה פתחייב משום מכעיר אע"ג דאינו אלא גרם בעלמא דע"י פתיחתו כשכ הרוח באש ומכעיר דלכא"ק דס"ס אין זה אלא גורם וא"כ ה"ל דארי כרוח הגורם כיבוי דארי הש"ס אח"כ מקרא דלא תעש' כל מלאכה עשייה הוא דאסור הא דרמא שרי אצ"ל דשחמי סכא דכיון דע"י פתיחתו הוא מכעיר אע"ג דמכעיר כסיוע כרוח חייב משום דהוי כזורה ורוח מסייעתו וכה"ג לא ממעסינן מקרא דלא תעשה כל מלאכה וכו' וס"ס דגם לענין תמוז דגרמא כנויקין פטור אע"י מחמירין טפי כוה המין דגרמא דומיא דזורה לענין הדחקה וכחש"ל ודוק :

אבן פשר דבר זה לע"ד הוא דהיכא דהיא גרמא דלא עביד מעשה כשצית המלאכה רק עושה מעשה ולאחר זמן ע"י אותו מעשה גרם שתעשה המלאכה מאל"ה ע"י דבר אחר כמו ההא כענין חשיבת הכלים מלאים מים זהו גרמא המתרת אף לענין שבת כדנפ"י: מקרא דלא תעשה כל מלאכה עשייה היא דאסור' הא גרמא שרי אכל כשינוש' המלאכה עצמה ע"י פיצולתו אע"פ שניעשית המלאכה כסיוע דבר אחר חייב דומיא דזורה דא"א לעשות כי אם כסיוע הרוח והיינו אומר' כפרק הכונס דזורה ורוח מסייעתו אע"ג דלענין שבת ודאי חייב דהא הזורה הוא מהל"ט מל"כות אפ"ה אין ללמוד מזה דלענין תמוז מיקרו גירי דיליה משום דשאינה שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה כגרמ' כו"א דווקא דאיהו ניהו דעוש' המלאכה רק דמסתיע ע"י הרוח :

Les mots du jour à apprendre :

A eu honte	איִכְפִּיף
Elle a eu honte	איִכְפְּהָ
A été écrit	איִכְתָּב

Programme du mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de

Avraham ben Lona

תלמוד ירושלמי מסכת שבת פרק ז הלכה

ב
רקק והפריחתו הרוח חייב משום זורה [דף מט עמוד ב] וכל דבר שהוא מחוסר לרוח חייב משום זורה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן

שיט סעיף יז
המחבץ (פי' שמוציא חמאה מן החלב), תולדת בורר הוא; לפיכך אף על פי שנותנים שומשמים ואגוזים לדבש, לא יחבצם בידו (ע"ל סי' ש"מ סעיף י"א. הגה: הרוקק ברוח בשבת והרוח מפזר הרוק, חייב משום זורה. מהרי"ל בשם א"ז וירושלמי פרק כלל גדול).

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיט סעיף יז
(זו) מפזר הרוק - ולא ראינו מי שחושש לזה כיון דאינו מתכוין לכך וכ"ש דאין זה דרך זורה [חידושי רע"א] ועיין בבה"ל:

ביאור הלכה סימן שיט סעיף יז

* מפזר וכו' - בתשו' ר' עקיבא איגר סי' כ' נסתפק בשופך מים מועטים מצלוחית דרך חלון והרוח מפזר הטיפות א' פונה לכאן וא' פונה לכאן אי חייב משום זורה. והעלה לצדד הרבה להקל מדהשמיטו הפוסקים הירושלמי ש"מ דלא ס"ל כן אלא דמלאכת זורה הוא כעין בורר דמברר פסולת מתוך אוכל אבל בכלו פסולת אינו חייב משום זורה. ואף לדעת הרמ"א יש לצדד דהוא דוקא ברוק דכמו דאין דישה ומעמר אלא בגידולי קרקע כן אין זורה אלא בגידולי קרקע ואדם נקרא ג"ק אבל לא במים דלא הוי ג"ק ועוד דלא ניחא ליה ופסיק רישא דלא ניחא ליה יש מתירים ע"ש
ובספר אלפי מנשה פירש דכונת הירושלמי דהוא במעביר ארבע אמות ברשות הרבים ע"י הרוח והוא ע"ד דוגמא פי' דכמו בזורה אף דהרוח הוא מסייעתו אפילו הכי חייב כן ברוקק דהעברתו ע"י הרוח ג"כ חייב והוא נכון:

Mettre des grains de blé dans un moulin à eau est-il permis ? Laquelle des chitot vues plus haut pourrait le permettre ?

ביאור הלכה סימן רנב סעיף ה ד"ה להשמעת קול
עיין במ"א שמצדד לומר דנתינת חטים לתוך ריחים של מים בשבת ליכא חיוב חטאת דהטחינה אח"כ ממילא אתי והביא ראייה לזה מתוספות ד"ח ד"ה ולימא וכל האחרונים דחו ראיתו וכן בסמ"ג וסמ"ק שלפנינו לא נמצא שום רמז לזה וכן ברמב"ם פ"ח אין הוכחה לזה והסכימו האחרונים [היינו הא"ר והאבן העוזר והדגמ"ר והח"מ] למה שמביא המ"א בעצמו ראייה מדברי התוס' דף י"ז ע"ב לענין מצודה דפורס מצודה ובשעת פריסתו נכנס החיה לתוכה ונלכדה דחייב אף דאתי ממילא וכן כשאופה בתנור אף שהאפיה ממילא אתי לבסוף מ"מ מקרי מעשה ממש אף שאינו מקרב האש לגבי הפת אלא הפת לגבי האש והאש פועל פעולתו לבסוף אפ"ה חייב וה"ה בענינו אף שהטחינה ממילא אתי לבסוף אפ"ה חייב ועיין באבן העוזר שם עוד ראיות לזה.

שולחן ערוך אורח חיים

הלכות שבת סימן רנב
סעיף ה
[...]. ומותר לתת חטים לתוך ריחים של מים, סמוך לחשיכה.

שו"ת אחיעזר חלק ג סימן ס

[...] והנה בעיקר הדין לגבי גרמא בשבת דעת האבן העוזר באו"ח בסוף סי' שכ"ח בנותן חטים לתוך ריחים של מים חייב ולא כמו שכתב המג"א בסי' רנ"ב, וכל האחרונים השיגו על המג"א על מה שהביא ראי' מדברי התוס' שבת י"ז. ודעת האה"ע דחייב כמו שאמרו בב"ק דף ס' זורה ורוח מסייעתו דאף דלנזקין הוי גרמא ופטור לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה, ומכ"ש מה שחייב בנזקין.

ולכאורה ד' האה"ע תמוהים מאי ראי' מזורה דזהו מלאכתו כמו זורע ואופה וצד, אלא דגם ד' המג"א בסי' רנ"ב שהוכיח מצידה אינו מובן, דשאני צידה דזהו מלאכתו, אבל ברחיים של מים הא אפשר מלאכת הטחינה ברחיים של יד. ונראה בדעתם דמה שאמרו בזורה ורוח מסייעתו מלאכת מחשבת אסרה תורה ולא אמרו שזהו עצם המלאכה, היינו דכל שהוא מלאכת מחשבת והמלאכה מתעבד באופן זה חשוב מלאכת מחשבת ועל כן גם בנותן חטים ברחיים של מים, שזהו דרך הטחינה אף שבאפשרי לעשות ע"י טחינה ביד מ"מ זוהי מלאכת מחשבת שאסרה תורה. ולא דמי להא דשבת ק"כ בגרם כבוי שהוא בא במקרה ובכה"ג אמרינן לא תעשה כל מלאכה, דגרמא שרי דבכה"ג לא חשוב מלאכה, אבל באופן שהמלאכה היא תמיד ע"י גרמא זהו חשוב מלאכת מחשבת.

ובישועות יעקב סי' של"ד בתש"ו נכדו הגאון ז"ל כתב בשיטת הש"ג דגרם כבוי פטור **דוקא באינו מכוין**, דבמתכוין חייב משום כבוי דהוי מלאכת מחשבת דחייב גם בגרמא כמבואר בב"ק ס', ורק בלא נתכוין דאין זה מלאכה ואין זה מלאכת מחשבת בכה"ג אין חיוב בגרמא יעו"ש .

אולם הרא"ש בב"ק ס' שם כ' דהתם מלאכת מחשבת אסרה תורה, אף על פי דלא הוי אלא גרמא בעלמא בהכי חייבה תורה כיון דמלאכה זו עיקר עשייתה ע"י רוח, מבואר דדוקא בזורה שעיקר עשייתה כן, אבל לא בשאר מלאכות. שו"ר בס' אמרי בינה חאו"ח שהרגיש בזה [...]

Les mots du jour à apprendre :

S'est affaibli	אִלְחִישׁ
Si l'on dit	אִלְיָמָא
Ceux-là	אִלֵּין

Programme du jeudi

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de
Avraham ben Lona*

3. Grama dans un cas de Psik Recheh

Grama est-il permis même lorsque la Melakha est inéluctable ?

ביאור הלכה סימן שלד סעיף כב

שודאי יתבקעו - שאין להם כח לקבל האור מפני שחדשים הם ומשמע בגמרא **דאפילו אם מכוין לזה** [והוא מדף מ"ז ע"ב דאמר שם מתחלה קודם דמתרץ מפני שמקרב את כיבוי דלרבנן מותר בניצוצות אפילו בשבת אף דהוא מכוין שיכבה ע"ז] ג"כ שרי כיון דהוא אינו אלא גרמא וכן מוכח שם גם בדף ק"כ ע"ב דמפיק דגרמא שרי מדכתיב לא תעשה בו מלאכה עשייה הוא דאסור גרמא שרי ודומיא דעשייה שרינן בגרמא:

בית הבחירה למאירי מסכת שבת דף קכ עמוד ב

מי ששכח נר דולק ע"ג טבלא מנער את הטבלא בנחת והיא נופלת ואם כבתה כבתה **שהרי אינו מתכוין ופסיק רישיה אין כאן** שאפשר שלא תכבה אחר שהוא עושה בנחת ופירשוה גדולי הדורות כשאין שם שמן ואפשר שתפול ולא תכבה שאם יש שם שמן אי אפשר שלא תכבה בשפיכת השמן וי"מ אותה בנר של שעוה וכיוצא בה וי"מ שמאחר שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה ואינו מתכוין אף בפסיק רישיה מותר ועוד שהיא פסיק רישיה דלא ניחא ליה שאינו רוצה בהפסד השמן וי"מ **שמאחר שאינו מכבה אלא גורם אף בפסיק רישיה מותר** ומ"מ אם לא שכחה אלא שהניחה לשם במתכוין נעשית הטבלא בסיס לדבר האסור ואסור לטלטלה כדי לנערה אפי'

כבתה ושמה תאמר והלא דבר שמלאכתו לאיסור לצרך גופו ולצרך מקומו מותר חלוק יש בין מוקצה למלאכתו לאיסור שהרי נר שהדליקו בה באותה שבת אסור לטלטלה אף לצרך גופו ומקומו כמו שהתבאר:

אגלי טל ביאורים מלאכת זורע אות כא

[...] ופסיק רישא לא מהני להחשיב גרמא מעשה כמבואר באבן העוזר [סי' שכ"ח] [...]

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן קצד

א) כתב הרשב"א [קז ע"א] שבירושלמי משמע שאפילו נעל ונתכוין לשמור הצבי כל שנתכוין לשמור ביתו אף שעל ידי כך ניצוד הצבי בתוכו מותר. ובלבד שלא יתכוין לשמור הצבי בלבד. והר"ן [בד' הרי"ף ל"ח ע"א] צווח על זה ככרוכיא וזה לשונו ודבריו תמוהים בעיני הרבה האיך אפשר שאפי' במתכוין לנעול בעדו ובעד הצבי מותר. וכי מפני שצריך לנעול ביתו נתיר לו לעשות מלאכה בשבת. ולא עוד אלא שאפילו אינו מתכוין לשמור הצבי. כל שידוע שהצבי בתוכו. ושאי אפשר לו שלא יהי' הצבי ניצוד בתוכו אסור דהוי פסיק רישא:

ב) וזה לי ימים כתבתי ליישב דעת הרשב"א באינו מתכוין לצוד הצבי אף דהוי פסיק רישא. דלכאורה הוי גרמא כיון שאינו עושה מעשה בגוף הצבי. וכבר כתב הרא"ש ז"ל [ב"ק פ"ח סי' ג'] בהדקי' באנדרונא. דדוקא בהכניסו לחדר וסגר הדלת עליו חייב. אבל אם נכנס מאליו וסגר עליו הדלת פטור, ופסק כן בשלחן ערוך [חו"מ סי' ת"כ סעי' י"א]. ואם כן הכא נמי למה יתחייב בנעילת הדלת. הא כתיב לא תעשה כל מלאכה הא גרמא שרי [שבת ק"ק ע"ב], ועל כורחין לחלק כדמחלק ר' אשי בבא קמא (דף ס' ע"א) בזורה ורוח מסייעתו אף דבנזקין כהאי גוונא הוי גרמא בשבת חייב משום דניחא לי' בהכי דמלאכת מחשבת אסרה תורה ולהכי איכּוּן. והכא נמי כיון שנתכוין לצוד הצבי. **מה שאין כן כשלא נתכוין הוי גרמא. ופסיק רישא לא מהני לחשוב גרמא כמעשה.** וראי' מדברי אבן העוזר סימן שכ"ח במעמיד בהמתו על המחובר אף דבנזקין כהאי גוונא מזיק ממש וקל וחומר בשבת. אלא משום דעיקר מחשבתו לא הי' לקצירה אלא שתאכל ואף דפסיק רישא הוּא. לא מהני להחשיבו כמתכוין: [...]

שו"ת מנחת שלמה חלק א סימן י' אות ו'

[...] ומעתה כיון דנתבאר ודאי שאין כאן מלאכה דאורייתא, מסתבר שאין שום חשש בפתיחת הדלת, שהרי גם לענין גרם מלאכה דאורייתא אמרו בגמ' שבת ק"כ ע"ב, שרק עשייה אסורה הא גרמא שרי, ומבואר שלא דוקא גרם כבוי הוא דשרי, אלא אף גרם הבערה נמי שרי, כמו"ש שם להדיא המאירי עיין שם. הן אמנם שהרמ"א בסי' של"ד סעיף כ"ב כתב דלא שרי גרם כיבוי כי אם במקום פסידא, מ"מ נלענ"ד שכל זה דוקא בגרם מלאכה דאורייתא משא"כ **בדרבנן לא מצינו שאסור** שהרי אפילו לענין יום טוב כתבו התוס' במס' ביצה כ"ב ע"א דגרמא שרי לכתחלה אפילו שלא במקום פסידא, ואף שהמג"א כתב בסי' תקי"ד סק"ה דאסור, מ"מ בדרבנן ממש לא מצינו שאסור, וזה שגרם כבוי אסור אף על פי שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, כבר מבואר בראשונים שמשאצ"ל"ג =שמלאכה שאינה צריכה לגופה= חמורה יותר ונחשבת כדאורייתא, וחושבני שגרם כבוי גחלת של מתכת מותר גם שלא במקום הפסד. ועיין גם באבנ"ז או"ח סי' קנ"ט שהביא דעת רש"י שהטעם שמותר לבשל בחמה הוא משום שאין דרך בישול בכך, והקשה שלפי"ז מדרבנן מ"מ יאסר, כמו כל מלאכה כלאחר יד, ותירץ שכאן שמתבשל מאליו שלא ע"י מעשה לא גזרו בכלאחר יד, וכמו"ש כחו בכרמלית לא גזרו רבנן, ועיי"ש שסובר שכלל הוא בכל המלאכות. וכן גם בנידון שלנו אף אם גם ננקוט שבהפעלת הזרם יש איסור "מוליד" אפי"ה בגרמא מסתבר דשרי, ועיין גם בבית אפרים חיו"ד סי' ס"ב, שסובר שמותר לעשות גרמא ע"י עכו"ם ולא אסור כלל משום שבות דאמירה לעכו"ם. וזה שאסור "לגרום" ביטול כלי מהיכנו, אעפ"י שהוא רק מדרבנן, היינו מפני שחכמים גזרו גזירה מיוחדת על אותו גרמא לראותו ממש כבונה או סותר גם לפני שהתרגולת הטילה הביצה תוך הכלי (מסופקני במי שעבר ונתן כלי תחת התרגולת אם יש עליו חיוב לתקן איסורו ולסלק משם את הכלי כי אפשר דאין בזה שום תיקון, אך אפשר דאף שהאיסור נעשה בשעה שנותן את הכלי, מ"מ יש גם תנאי נוסף שתטיל אח"כ את הביצה תוך הכלי, כמו במלאכת בישול דהמעמיד על האש אינו חייב אלא לכשיתבשל, ולכן אפשר שחייב להזדרז ולסלק), אבל אם הוא גורם את נתינת הכלי מותר שפיר לגרום לכתחלה ביטול כלי מהיכנו, וכמו"ש המהרי"ל והובא במג"א סי' רס"ה סק"ב שמותר ליתן כלי מבעוד יום תחת השלחן ולהסיר אח"כ בשבת את השלחן והשמן הנוטף יכנס לתוך הכלי ולא אסור משום מבטל כלי מהיכנו כיון שאינו עושה ממש בידיים בשבת.

גם פשוט הוא שאף אם היינו אומרים שיש איסור תורה בהפעלת מנוע מ"מ בנידון שלנו אף על גב שהחום נכנס תיכף ומקדים להפעיל את המנוע בשעה קצרה אפי"ה **אין זה דומה למ"ש דהמגיס חייב משום מבשל**, או כמו"ש

הריטב"א בשבועות י"ז דקרובי בישול מלתא הוא וחייב, דשאני התם שמתחיל תיכף להתחמם יותר וממהר להתבשל, משא"כ כאן שהחום רק גורם שלאחר זמן יתפשט הגז, ויחד אתו המפוח, ורק אז תתחיל המלאכה ע"י זה שיגרום חיבור עם הזרם, באופן זה מסתבר דחשיב רק גרמא בעלמא,

וגם אפשר שכיון שמעיקר הדין אמרו בגמ' שגרמא מותר, לכן אף שהרמ"א הביא דעת המרדכי דלא שרי אלא במקום פסידא, מ"מ אפשר שדוקא בכה"ג שמכוין להדיא לגרמא, אז הוא דאסור שלא במקום הפסד, אבל בכה"ג דנידון דידין שאינו מכוין אלא לפתוח הדלת, ורק פס"ר הוא שיצא מזה גרמא בכה"ג לא מצינן שאסור אף להמג"א בסי' שי"ד שאוסר פס"ר אפי' בדרבנן. וקצת דוגמא לכך מזה שבשבות של אמירה לעכו"ם לא אסור בפסיק רישא כמבואר שם במג"א ובסוף סי' רנ"ג עיין שם, והשבות של אמירה לעכו"ם חמורה יותר מגרמא, דנפיש רבוואתי הסוברים שמותר לכתחילה אפילו שלא במקום פסידא, וכיון שכן אפשר שכמו כן יש לחלק בנידון שלנו בין מכוין להדיא ובין פסיק רישא. כל זה כתבנו לענין גרם הפעלת מנוע בתחלתו, משא"כ בנד"ד שהמקרר הוא כבר באמצע עבודתו אלא שרק מקדים פעם אחת קצב פעולתו מסתבר שמותר לעשות כן אף בכה"ג דלא חשיב כלל גרמא [...].

Les mots du jour à apprendre :

Arbre	אֵילָנָא
Arbres	אֵילָנִי
Bateau	אֵילְפָא

Biographies:

Avnei Nezer, Iglei Tal - אבני נזר

Rabbi Avraham Bornshtein (1838-1910) fut un grand Possek en Europe connu sous le nom de son responsa le Avnei Nezer. Né en à Bendzin en Pologne, il est descendant du Rama et du Chakh et le fils de l'auteur du Agoudat Ezov. Son fils est le célèbre Chem Mishmouel. Dès son plus jeune âge, doté d'une mémoire phénoménale, il est reconnu comme un prodige et écrit des H'idouchim alors qu'il n'a que dix ans ! En 1852 il épouse la fille du célèbre Rabbi de Kotsk, et devient dès lors un fervent Talmid. Il est nommé Av Beit Din de Sochatzov et des milliers de H'assidim se rapprochent lui afin de puiser de ses lumières. Il devient le fondateur et premier Rabbi de la dynastie hassidique Sochatzover. Il faisait preuve d'une immense dévotion envers ses étudiants, avec lesquels il étudiait pendant huit heures chaque jour, donnant plusieurs shiourim (conférences) au cours de chaque journée. Dans son introduction à son livre, le célèbre Iglei Tal, il a noté qu'il consacrait toutes ses énergies à l'enseignement de la Torah à ses élèves. Ses deux grands ouvrages sont le Avnei Nezer, un responsa en 7 volumes sur le Choulh'an Aroukh, et le Iglei Tal sur Shabbat, qui est devenu un incontournable dans les Batei Midrash.

Minh'at Chlomo - מנחת שלמה

Rabbi Chlomo Zalman Auerbach est né à Yérouchalim en 1910 et décéda en 1995. À ses funérailles, la ville cessa pratiquement ses activités et près d'un demi-million de personnes l'accompagnèrent à sa dernière demeure. Un quartier de Jérusalem, Ramat Shlomo, porte son nom. Il est le fils de Rabbi H'aïm Yehouda Leb, fondateur de la Yechiva des Mekoubalim « Chaar Hachamaïm ». Sa sœur Leah est l'épouse du Rav shalom Schwadron, le Maguid de Jérusalem. Dans sa jeunesse, il étudie à la Yéchiva de Ets H'aïm à Yérouchalaïm. Il devient ensuite Roch Yechiva de Kol Torah à Beit Vagan et pendant 46 ans, il transmet sa Torah à un grand nombre de Talmidim qui deviendront ensuite eux-mêmes Rabbanim et enseignants, dont Rabbi Yehoshua Neuwirth, auteur du célèbre Chmirat Chabbat Kéhilkhéta. Il est reconnu comme un des grands Poskim de la génération parmi les Talmidei H'akhamim. Dans son responsa le **Minh'at Chlomo**, il traite souvent de questions actuelles issues des nouvelles technologies qui émergent à son époque. Plusieurs ouvrages de Halakha l'utilisent comme référence. A vingt-deux ans il écrit son ouvrage le **Meorei Esh** concernant la question de l'électricité pendant Shabbat. Il a aussi écrit le **Ma'adanei Erets**, sur les questions d'agriculture.

Liste des 77 Sougiot étudiées sur Matmidim		
Sougiot de Brah'ot		Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Méein Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguafen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisin (1) 25. Pat Kisin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
Sougiot générales		
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama	57. Zerizim makdimim lemitsvot 71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva
Chabbat – Melekhet Mah'chevet		
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven	65. 66. 67. 68. Psik Récheh 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	75. 76. 77. Grama
Yorei Dé'ah		
73. 74. Maaser sur les gains		
		Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim Pesssah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte Roch Hachana 35. Les trois Livres Soukot 36. Mitstaer